

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) 580178697

בעניין:

ע"י ב"כ עוה"ד צרויה מידד-לוזון ו/או נילי אבן-חן ו/או דניאל דושניצקי ו/או תומר נאור ו/או יעל קריב-טייטלבוים ו/או טליה יהודה ו/או איתמר שחר

מרח' יפו 208 ירושלים

ת.ד. 4207 ירושלים 91043

טל': 02-5000073; פקס: 02-5000076

המבקשת

בועז יפעת

ובעניין:

ע"י ב"כ עוה"ד צביקה מצקין ו/או אלרן שפירא בר-אור ממשרד שפירא בר-אור מצקין ושות', עורכי דין מרחוב אבא הלל סילבר 110, רמת גן 5262329 טל': 03-5513013; פקס: 03-6776272

המשיב

- נגד -

1. המועצה לענף הלול
2. אפרוחי נשר-אמי – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
3. אפרוחי פלא – אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
4. אפרת רביית פטם שותפות מוגבלת
5. מדגרות בן אהרון
6. י. בראון ובניו בע"מ
7. אפרוחי ג.ש.ם אגודה שיתופית בע"מ
8. מדגרות קבוצת יבנה
9. מילועוף אינטגרית פטם אגודה שיתופית חקלאית
10. א.מ.י. אפרוחי משואות יצחק
11. אפרוחי משמר העמק – קיבוץ משמר העמק אגש"ח בע"מ
12. משק קלומק בע"מ
13. אפרוחי רביבים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
14. מדגרות שרייבר בע"מ
15. מדגרת ע.מ. אגודה שיתופית חקלאית בע"מ

כולן ע"י ב"כ עוה"ד טומי מנור, אסף שפירא ואח' ממשרד נשיץ, ברנדס, אמיר ושות' רח' תובל 5 תל-אביב, 6789717 טל': 03-6235000; פקס: 03-6235005

וע"י ב"כ עוה"ד טליה סולומון, לירון צור נוימן ואח' ממשרד מהרצוג פוקס נאמן, עורכי דין מבית אסיה, רחוב ויצמן 4, תל אביב, 64239 טל': 03-6925960; פקס: 03-6966464

המשיבות

תשובת המבקשת לתגובת המשיבות מיום 24.9.17

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 27.9.17 מוגשת בזאת תשובת המבקשת לתגובת המשיבות מיום 24.9.17 לבקשת המבקשת מיום 10.8.17 ("הבקשה"), להצטרף לדיוני ההליך שבכותרת לפי סעיף 15 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("החוק").

המבקשת תבקש להפנות את בית המשפט לפסק דין תקדימי שניתן על ידי בית המשפט העליון ביום 27.9.17, בו נקבעה לראשונה הלכה ברורה בדבר מטרותיו ואופן יישומו של סעיף 15 לחוק. פסק הדין קובע ברורות כי יש לנקוט בגישה חיובית וביד רחבה בצירופם של ארגונים להליכים ייצוגיים, נוכח תרומתם הפוטנציאלית לקידום האינטרס הציבורי. יישומו של פסק דין והמבחנים שפורטו בו, בנסיבות העניין, מורים ללא ספק כי המבקשת עומדת במבחני סעיף 15.

טענת המשיבות כאילו אין קשר בין תחומי פעילותה של המבקשת לבין נושא ההליך שבכותרת – מקוממת ומופרכת. המבקשת עוסקת מזה שנים רבות מאוד בתחום הכלכלי, כחלק מהשקפת עולם סדורה באשר לטיבה של "איכות השלטון", ולשם המחשה הובילה את אחת העתירות הכלכליות הסבוכות והחשובות מן העת האחרונה – העתירה כנגד מתווה הגז, שעסקה באופן ישיר בתחום ההגבלים העסקיים, ואשר פסק הדין שניתן בה נבחר על ידי שופטי העליון כמוביל מבין פסקי הדין שניתנו באותה שנה בקטגוריית המשפט המנהלי. באופן קונקרטי, התנועה ליוותה מקרוב את הליכי החקיקה של תיקון מס' 14 לחוק ההגבלים העסקיים – אשר הוא, ופרשנותו הנכונה, עומדים בלב ההליך שבכותרת; ומשכך, תרומתה הפוטנציאלית להליך הייצוגי – ברורה.

המבקשת תדגיש כי השאלה העומדת לדיון אינה מוגבלת למקרה פרטי של פגיעה מהתנהלות קרטליסטית אלא סוגיה רחבה, החורגת מענייניו של המבקש ואף מענייניה של הקבוצה שייצוגה מתבקש במסגרת בקשת האישור; זאת, שכן בקשת האישור מעמידה לראשונה (ככל הידוע למבקשת) למבחן הפסיקה את פרשנותו של סעיף הפטור המתוקן, וההכרעה בהליך זה עשויה לקבוע האם כוונת המחוקק בתיקון הסעיף צלחה, או שמא תמוסמס כליל – כפי שמקוות המשיבות, בהתאם לפרשנות המעוותת שהעלו לסעיף הפטור.

המבקשת הייתה רשאית ואף מחויבת לפרוש את עמדתה המהותית בסוגיה שעל הפרק בטרם אושר צירופה: הדבר לא רק תואם את הפסיקה ואת הפרקטיקה הנוהגת בהגשת בקשות להצטרף כידיד בית המשפט (להלן: "בקשות ידיד"), אלא מוצדק גם לגופו מאחר שהדבר נועד לאפשר לבית המשפט הנכבד לבחון את עמדתה המהותית ואת מידת תרומתה להליך של המבקשת בסוגיה, בטרם יכריע בבקשת ההצטרפות.

גם הטענה כאילו בעמדת המבקשת, אשר פורטה בבקשה, יש משום הרחבת חזית אסורה – חסרת כל יסוד, והועלתה בעלמא ובלא לציין מהן הטענות המהוות כביכול הרחבת חזית. לגופו של עניין, הפרשנות שהציגה המבקשת למונח "מגדל" איננה מהווה הרחבת חזית, כי אם אך פירוט והרחבה בנוגע לטענה – שכבר הוצגה בהרחבה על ידי המבקש בכתבי הטענות – לפיה המשיבות אינן בגדר

"מגדל", תוך הארת וליבון כוונת המחוקק בעניין זה. למעלה מן הדרוש, יצוין כי כל מטרתו של ההליך המאפשר ההצטרפות של צדדים להליך קיים, הינה להאיר צדדים שלא לובנו בכתבי הטענות; קל וחומר בהליך ייצוגי, שעניינו מלכתחילה נוגע לציבור או קבוצה וחורג מעניינם הפרטי של הצדדים. משכך, אך טבעי שהצד המצטרף יבקש להציג טענות שלא הופיעו בכתבי הטענות.

1. מבוא: פסק הדין בעניין 'אדם טבע ודין' (ע"א 7842/16 מיום 27.9.17)

1. חוק תובענות ייצוגיות, ובמסגרתו סעיף 15 העוסק בצירוף ארגונים להליך הייצוגי, נחקק לפני למעלה מעשור. במהלך השנים מבחני סעיף 15 לא נדונו באופן מסודר בפסיקת בית המשפט העליון, ופורשו על ידי בתי המשפט המחוזיים בהתאם ללשון הסעיף ותוך היקש להליכים דומים, ובפרט בקשות להצטרפות כידיד בית המשפט – סוג בקשה אשר אינו מעוגן בפסיקה ושמבחנו נקבעו בפסיקה.

2. והנה, ביום 27.9.17 - ימים ספורים לאחר הגשת תגובת המשיבות לבקשה – ניתן פסק דין מאת בית המשפט העליון, (מפי כב' השופטים דניאל וברון) אשר קבע בפעם הראשונה באופן סדור ומפורט את ההלכה בנוגע ליישום מבחני סעיף 15 ובנוגע לפרשנותו הנכונה, ואף קבע כי יש לנקוט גישה חיובית ביחס לצירופם של ארגונים ציבוריים להליכים ייצוגיים (ע"א 7842/16 אדם טבע ודין נ' צדוק לוי פירסק ואח', פסק דינו של כב' השופט דניאל (פורסם בנבו) (להלן: "עניין אט"ד)).

3. בנדון שם, ביקשה עמותת אדם טבע ודין להצטרף להליכים ייצוגיים (שאוחזו) בעניין נזקים שנגרמו עקב דליפת צינור הנפט בשמורת הטבע "עברונה", ולהציג חוות דעת מומחה מטעמה אשר ביקשה לבסס ראש נזק שעניינו הנזק שנגרם לכלל הציבור. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת ההצטרפות בנימוק שהגשת חוות הדעת בשלב בו הוגשו כבר חוות דעת מטעם הצדדים, לא תתרום להליך ואף תסרב לאותו. בית המשפט העליון קיבל פה אחד את ערעורה של אט"ד, וקבע כי יש לצרף את אט"ד להליך על יסוד הוראות סעיף 15 לחוק תובענות ייצוגיות.

• פסק הדין בעניין אט"ד מצורף לתשובה זו כאסמכתא א.

1.א. ככלל – יש לנקוט גישה מקלה ומרחיבה בצירוף ארגונים להליכים ייצוגיים

4. לאחר שסקר את עליית קרנו ואת חשיבותו של מוסד "ידיד בית המשפט", וציין כי "מחקרים שנערכו בנושא גילו כי אחד מהגורמים המרכזיים שהביאו להתפתחות מוסד "ידיד בית משפט" הוא עלייתם של הארגונים מהמגזר השלישי, אשר חשיבותם בעיצוב המציאות החברתית הביאה גם לעליית פועלם בעולם המשפטי", הקדיש פסק הדין חלק נכבד לפרק שכותרתו "תפקידם של ארגונים בהגשמת יעודה של התובענה הייצוגית ככלי לשינוי חברתי" (סעיפים 17 עד 22).

5. פסק הדין קבע בעניין זה כי:

"המחוקק ביקש לאפשר את שילובם (של הארגונים; הח"מ) בהליכים מתוך תפישה הרואה בתובענה הייצוגית לא רק כלי דיוני שונה לניהול תביעות, אלא גם כלי לקידום אינטרסים חברתיים-ציבוריים."

"אין חולק כי לארגונים קיים תפקיד חשוב במימוש חזונה של התובענה הייצוגית ככלי להגשמת אינטרסים חברתיים וציבוריים. ישנם ארגונים בעלי המשאבים; המומחיות; הניסיון ומעל כל זאת – הרצון הטוב, לקדם טיפול בנושאים שונים בעלי השלכות על המרחב החברתי-ציבורי, הסובלים מתת-אכיפה"

6. ספציפית בעניין ההסדר שנקבע בסעיף 15 לחוק, ציין פסק הדין כי המחוקק ביקש, באמצעות תיקון הסעיף לאחרונה, להקל על צירופם של ארגונים להליך:

"ראוי להוסיף ולציין, כי עובר לתיקון חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 10), התשע"ו-2016 (להלן: תיקון החוק) הייתה מוטלת על ארגונים המבקשים להצטרף להליך הייצוגי דרישה לפיה עליהם לקבל את אישורו של שר המשפטים להכרה בהם, וזאת הן בסעיף 15(א) לחוק והן בסעיף 18(ד) לחוק. ואולם התיקון לחוק הסיר מגבלה זו, ועתה ארגונים אינם נדרשים עוד לקבל את אישורו זה של שר המשפטים. [...] נראה מובן, כי גם באמצעות הסרת מחסום זיוני זה, הביע המחוקק את גישתו שלפיה יש להקל על דרכם של ארגונים בדרך להשתתפות בהליך הייצוגי."

7. ולסיכום גישתו לעניין השימוש בסעיף 15, קבע פסק הדין במילים ברורות ונחרצות בפסקה 22:

"כאמור, ארגון העומד בסעיף ההגדרות של חוק תובענות ייצוגיות יכול להשתלב בהליך הייצוגי בשלוש דרכים עיקריות: כתובע מייצג; כמעין "ידיד בית משפט"; וכמתנגד להסדר פשרה. בהקשר זה, מובן כי נקודת המבט השיפוטית ביחס לבקשתו של ארגון לקבל מעמד בהליך הייצוגי, משתנה בהתאם לתפקיד שאותו הוא מבקש למלא. כך, ההתייחסות לארגון המבקש לשמש כתובע מייצג בהליך מכוח סעיף 4(א)(3) לחוק, מצריכה לבחון האם "קיים קושי" להגיש את הבקשה בידי אדם בעל עילת תביעה אישית. בעניין זה הבעתי בעבר עמדה שלפיה "גישתי העקרונית היא שיש לנקוט גישה מצמצמת וזהירה בשאלת פרשנות סעיף 4(א)(3) לחוק", וזאת בין היתר בשל החשש מפני הגדלת היקף התופעה של הגשת תביעות סרק (ראו בעניין קול ברמה, פסקה 32, אך השוו לחוות הדעת של חברותיי השופטות א' חיות ו-ד' ברק-ארז, שם).

לעומת זאת, כאשר מדובר בבקשתו של ארגון להצטרף להליך התובענה הייצוגית במעמד של "ידיד בית משפט" מכוח סעיף 15(א) לחוק, הרי לשיטתי ישנה חשיבות רבה להשתתפותו של ארגון כמעין "ידיד בית משפט" בהליך הייצוגי, ועל כן הגישה הראויה לבחינת בקשה מסוג זו צריכה להיות גישה רחבה יותר.

ודוק, מעמד של "ידיד בית משפט" הוא מעמד טבעי לארגונים, לנוכח התפתחותו של מוסד זה וההיסטוריה הפסיקתית שלו, עליה עמדתי לעיל. זאת ועוד, דומני כי החשש שהתעורר ביחס למתן מעמד לארגונים כתובעים מייצגים ללא עילת תביעה אישית, אינו מתעורר כך במקום בו עסקינן בצירוף ארגונים להליך במעמד של מעין "ידידי בית משפט".

8. הנה כי כן, ההלכה שיצאה מפי בית המשפט העליון אך לאחרונה, מורה באופן שאינו משתמע לשתי פנים כי יש להקל על השימוש בסעיף 15 ועל צירופם של ארגונים להליכים ייצוגיים, זאת מתוך תפיסה הרואה בארגונים כמי שממלאים "תפקיד חשוב במימוש חזונה של התובענה הייצוגית ככלי להגשמת אינטרסים חברתיים וציבוריים".

1.ב. בפרט – בקשת הצטרפות לפי סעיף 15 תיבחן לפי שלושה מבחנים

9. פסק הדין מונה שלושה מבחנים מצטברים בהם נדרש הארגון המבקש לעמוד: זיקה לתובענה; תרומה להליך; והגנה על עניינם של חברי הקבוצה (במקרה של ארגון או רשות) או על ענייניו של חבר הקבוצה הפרטני. בעניין זה נקבע בפסק הדין (פסקה 15):

"מבקש להצטרף להליך (חבר קבוצה, רשות ציבורית או ארגון) אשר יצלה את שלושת התנאים המצטברים דלעיל, יכול להיות מצורף להליך הייצוגי ולהשתתף בו.

בהקשר זה נתון לבית המשפט שיקול דעת, וסמכותו בעניין היא סמכות שברשות בית המשפט יקבע את אופן ההשתתפות והיקפה, לרבות באילו שלבים של ניהול התובענה הייצוגית יוכל המבקש להשתתף; באילו סוגיות יוכל הוא להביע את עמדתו; ואילו מסמכים יוכל להציג לבית המשפט.

בהקשר זה רצוי לציין עוד את הוראת סעיף 22(ג)(2) לחוק, לפיה בית המשפט רשאי, במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים שיירשמו, לפסוק גמול לארגון שהצטרף להליך הייצוגי והשתתף בו לפי הוראות סעיף 15 לחוק, אם מצא שהדבר מוצדק לאור הטרחה שטרם והתרומה שתרים בהשתתפותו בדיונים כאמור."

10. להלן שלושת המבחנים כפי שפורטו בפסק הדין, והעקרונות שנקבעו בעניין יישומם (פסקה 15 לפסק הדין):

11. א. "מבחן הזיקה לתובענה", שבעניינו הסעיף קובע "נוסחת קשר בין המבקש להצטרף להליך לבין התובענה הייצוגית עצמה". פסק הדין מדגיש בעניין זה כי יש לבחון בעיקר את המידה בה פעילותו ועיסוקו של הגוף המבקש להצטרף קשורים לתובענה:

"לשם בחינת הזיקה יבחן בית המשפט את מהות הגוף המבקש להצטרף (חבר קבוצה, רשות ציבורית או ארגון), והאם פעילותו קשורה לסוגיה הנדונה במסגרת ההליך הייצוגי. כאשר מדובר בחבר קבוצה, הזיקה נובעת מעצם החברות בקבוצה. כאשר מדובר ברשות ציבורית או בארגון, הרי שנדרשת בחינה מעמיקה יותר. יש להניח כי ככל שהסוגיה הנדונה מצויה בליבת עיסוקו של הגוף, אזי מומחיותו; נסיונו; והעובדה כי הוא השקיע בעבר משאבים לצורך טיפול ועיסוק בנושא התובענה, מלמדים על זיקה בין אותו הגוף לבין התובענה."

12. "ב. מבחן התרומה להליך", אשר "נועד לבחון האם צירוף הצד הנוסף לדיונים בהליך יועיל להליך, ויתרום להכרעה צודקת יותר בסיומו". בעניין זה, נקבע בפסק הדין, כי יש לבחון את מידת התרומה הפוטנציאלית של הגוף המבקש להצטרף לאינטרס של חברי הקבוצה ולניהולה היעיל וההוגן של התובענה; וכן יש להביא בחשבון את השלב בו הוגשה בקשת הצטרפות.

13. ג. "מבחן ההגנה על עניינם של חברי הקבוצה", ובעניין זה נקבע כי המחוקק ביקש לקבוע קשרי גומלין בין ההצטרפות לבין האינטרסים של הקבוצה הנפגעת, וכי יכולתו של הארגון המבקש להצטרף להגן על אינטרסים אלו תלויה בניסיונו ובמומחיותו בעניין שעל הפרק:

"ככל שהגוף (ארגון או רשות ציבורית) קרוב יותר בעיסוקו היומיומי לנושא התובענה, הוא עשוי להיות קשוב יותר לחברי הקבוצה ולפגיעה שנגרמה להם, ובכך גוברת יכולתו לשמש כ"קול" עבורם."

בעניין זה יצאה מאת בית המשפט אמירה חשובה ותקדימית, לפיה:

"ייתכן מצב בו מייצגי הקבוצה יעמדו בתנאי הייצוג אותם הם נדרשים למלא, ובמבט כולל הם יימצאו כמתאימים לייצג את הקבוצה. ואולם ביחס לאינטרס או

היבט מסוים, יצליח הגוף להוכיח כי הוא אינו מיוצג על ידי מייצגי הקבוצה באופן מספק, ואינטרס זה יזכה להגנה מלאה רק מקום בו יורה בית המשפט על צירוף הגוף".

2. הבקשה עומדת במבחני סעיף 15, ויש לדחות את טענות המשיבות בעניין זה

14. המשיבות האריכו בדברים בדבר אי עמידתה של המבקשת – כביכול – במבחנים שנקבעו בסעיף 15. דברי המשיבות בהקשר זה מופרכים לגופם, ועל אחד כמה וכמה שיש לדחותם לאור הקביעות הברורות בהקשר זה בפסק הדין בעניין אט"ד.

15. להלן נתייחס לכל אחד משלושת המבחנים, ונפריך את טענות המשיבות ביחס לאי-עמידתה כביכול של המבקשת בכל אחד מהם.

2.א. מבחן הזיקה לתובענה

16. **הסוגיות שעולות במסגרת התובענה**: כאמור בבקשה, ההליך שבכותרת איננו – כלשונו הממטות של המשיבות בסעיף 12 לתגובתן – "תביעה ייצוגית להשבת נזק שנגרם, כביכול, מקיומו של הסדר כובל". הליך זה מנקז לתוכו סוגיות כבדות משקל ועקרונות מהתחום הכלכלי: כוחן הריכוזי של המועצות החקלאיות; השפעתן על הליכי החקיקה; האינטרס הציבורי אותו ביקש לקדם התיקון לסעיף הפטור החקלאי; וכן הלאה.

17. בקשת האישור נסובה למעשה על שאלת פרשנותו של נוסח סעיף הפטור החקלאי בחוק ההגבלים העסקיים, לאחר תיקון מס' 14 – כאשר השאלה המרכזית הינה, האם יכולות המשיבות לחסות תחת הפטור החקלאי בנוסחו המתוקן או לא.

18. הבקשה פירטה בעניין זה את ההיסטוריה הארוכה של הניסיונות לתקן את סעיף הפטור, שכשלו בעקביות נוכח לחצים שהופעלו במשך עשורים ארוכים על ידי הלובי החקלאי (אשר המשיבה 1 ומי שהופקדה על קיומו של "הסדר התיאום" נשוא התובענה, היא חלק ממנו); את הנזקים החמורים שנגרמו לציבור הרחב מאי-תיקונו, כפי שהעידו והתריעו גורמי המקצוע בתחום ההגבלים העסקיים; ולבסוף את הליך החקיקה שהוביל לתיקון מס' 14 אשר המבקשת ליוותה אותו מקרוב ותרמה לו את חלקה.

19. הבקשה הדגישה אפוא כי השאלה העומדת לדיון אינה מוגבלת למקרה פרטי של פגיעה מהתנהלות קרטליסטית; השאלה העומדת לדיון היא שאלה רחבה, החורגת מעניינו של המבקש (ואפילו מעניינה של הקבוצה בשמה הוגשה התובענה); זאת, שכן התובענה מעמידה לראשונה (ככל הידוע למבקשת) למבחן הפסיקה את פרשנותו של סעיף הפטור המתוקן, וההכרעה בהליך זה עשויה לקבוע האם כוונת המחוקק בתיקון הסעיף צלחה, או שמא תמוסמס כליל – כפי שמקוות המשיבות, בהתאם לפרשנות שהעלו.

20. **התקיימות מבחן הזיקה לתובענה במבקשת**: המשיבות טוענות כי המבקשת "החרישה" לגבי תנאי זה. בעניין זה אין אלא לשוב ולהזכיר כי פירוטם הסדור של מבחני סעיף 15 נקבע לראשונה בפסק הדין בעניין אט"ד (שניתן לאחר הגשת הבקשה), וכי סעיף 15 עצמו אינו מונה מבחנים אלו באופן סדור. לגופו של עניין אין כל ממש בטענה שהמבקשת "החרישה" בעניין זה, שכן חלקים נרחבים

מן הבקשה עוסקים ומדגימים את זיקתה של המבקשת לתובענה (ראו בין היתר: המבוא לבקשה, סעי' 7, סעי' 39-33, סעי' 137, סעי' 140).

21. המשיבות מוסיפות וטוענות, באריכות, כי אין קשר בין פעילותה של המבקשת לבין נושא התובענה, וזאת בהתבסס על עיון, סלקטיבי לחלוטין, בפרסומים אינטרנטיים של המבקשת.

22. בכל הכבוד וההערכה, עמדתן של המשיבות מגוחכת לחלוטין, על רקע פעילותה הענפה של המשיבה, ניסיונה ומומחיותה בסוגיות הכלכליות שמעלה התובענה – כפי שאף הודגם והומחש בבקשה.

23. המשיבות מתיימרות להסתמך על ציטוטים סלקטיביים מתוך אתר האינטרנט של המבקשת, העוסקים בסוגיות דוגמת שחיתות שלטונית, מינויים פוליטיים וכן הלאה, וזאת תוך ניסיון ליצור מצג כאילו התנועה מתמחה אך ורק בסוגיות שחיתות "קלאסית".

24. לדברים אין שחר. התנועה הקימה לפני כ-20 שנה (!) את המחלקה הכלכלית שלה, מתוך תפיסת עולם שאין די בטיפול במקרים נקודתיים שטבעם לחזור על עצמם. בגרסה כזאת או אחרת, אלא שיש להבין את שורש הבעיה ולטפל בה דרך רפורמות ושינויים מבניים במשק.

25. המשיבות לא רק התעלמו לחלוטין מן הפרסומים הרבים בעמוד הפייסבוק של המבקשת, ואשר חלקם יפורט להלן, אלא גם בחרו להתעלם מחלק שלם באתר האינטרנט שמוקדש לפעילות מחלקת כלכלה ומחקר של התנועה. פעילות המחלקה ענפה ביותר ומתפרשת על פני מגוון רחב של נושאים כלכליים, ובין היתר הציגה המחלקה את עמדת התנועה בפני ועדת בכר, הוועדה לחקיקת חוק הריכוזיות והוועדה להגברת התחרותיות בבנקים ("ועדת שטרומ"), ועוד.

26. לו היו המשיבות טורחות לבחון חלק זה של האתר, היו יכולות ללמוד על פעילות המחלקה בנושאים כלכליים עקרוניים רבים וענפים, שמקצתם יובא להלן: התחרותיות בשירותים בנקאיים; גביית מחיר מופרז כניצול לרעה של כוח מונופוליסטי; הריכוזיות במשק; תקצוב ההשכלה הגבוהה; מניית הזהב של המדינה בחברות ממשלתיות שהופרטו; צמצום ריכוזיות הבנקים; שינוי מבנה הבורסה לניירות ערך; מאבק בתספורות החוב של לווים גדולים; ועוד ועוד.

27. יצוין כי מפאת אילוצים תקציביים, אתר האינטרנט של המבקשת אינו מעודכן באופן שוטף ומלא, ומרבית הפעילות האינטרנטית מבוצעת בעמוד הפייסבוק של המבקשת, אשר מעודכן פעמיים מדי יום. יצוין כי מדובר באחד העמודים בעלי מס' העוקבים הגדול ביותר בפייסבוק בשפה העברית (והגדול ביותר מבין העמותות), עם כ-199,000 עוקבים ומאות אלפי חשיפות של גולשים לתוכן מדי שבוע (ללמדך גם על יכולתה של המבקשת להביא להשתתפות אמתית של הציבור בהליך חשוב זה).

28. המשיבות, כאמור, התעלמו לחלוטין מהפרסומים בעמוד הפייסבוק של המבקשת אשר עניינם פרסום לציבור של פעילות המבקשת בתחום הכלכלי, ולפיכך נאלצת המבקשת להשיב לטענת המשיבות ולהזים אותה.

29. בהקשר זה תציין המבקשת – על קצת המזלג בלבד – פוסטים שפורסמו מאז תחילת 2016 בנושאים הכלכליים הבאים: הארכת רישיון הקידוח של מונופול הגז; התקשרות משרד הבריאות עם חברת 'שראל'; קידום "חוק הקלון הכלכלי", נגד תופעת ה"תספורות" שמוענקות ללווים הגדולים תוך פגיעה בכספי הפנסיה של הציבור; בחינת הפרות של מניית הזהב של המדינה בחברת כ"ל;

הרפורמה בחברת החשמל; ניגודי עניינים בתחום התקשורת תוך חיזוק מונופול בזק; הרפורמה ברשות החשמל; חשיפת דוחות ביקורת של בנק ישראל; ועוד ועוד.

30. יודגש, כי כל פוסט הוא סיכום קצרצר של פעילות ענפה, הכוללת מכתבים, פגישות, ניירות עמדה, הליכים משפטיים וכיוצא באלו. הנושאים המפורטים – כולם מהתחום הכלכלי, ולא מתחום השחיתות או המינויים הפוליטיים, כפי שניסו המשיבות לצייר, בצמצום, את תחומי פעילותה של המבקשת.

31. יודגש כי המחלקה הכלכלית עוסקת באופן אינטנסיבי בשני נושאים שזיקתם לסוגיות שמעלה התובענה הדוקה: תחום הגבלים עסקיים, ותחום המועצות החקלאיות. בהקשר זה נציין מקצת מן הפעילות שקיימה התנועה בנושאים אלו. בנושא החקלאות והמועצות החקלאיות – פנייה למינוי דירקטורים במועצת הדבש; פעילות בנושא סובסידיות "חלף פטם" שניתנה לחקלאים בצפון; הארכת סובסידיות למגדלי עופות מכוח "חוק הגליל"; עריכת מפקד חקלאי; קביעת שיעורי מכס ומכסות יבוא; ועוד. בנושא הגבלים עסקיים – כתיבת נייר עמדה בנוגע לשימוש בכוח מונופוליסטי; התנגדות למכירת בנק איגוד למזרחי טפחות; התנגדות לשינוי המבחנים להכרה במונופול (מעבר מינתח שוקי ליכוח שוקי); נייר עמדה בנושא ריכוזיות כלל משקית; טיפול בסוגיית ההפרדה המבנית בחברת בזק; ריכוזיות בענף המחצבות; ועוד.

32. בתיקים מסוימים בהם מטפלת המחלקה הכלכלית של המבקשת, מתקיים "שילוב" של שני הנושאים האחרונים – כך, לדוגמה, קראה המבקשת לממונה על ההגבלים העסקיים לבחון כהסדר כובל את סירוב החקלאים למכור סחורה לרשתות השיווק. וכמובן, פעילותה של המבקשת בקשר עם תיקון הפטור החקלאי – נשוא ההליך שבכותרת – אשר פורטה בהרחבה בבקשה.

33. יודגש כי מעורבות המבקשת בסוגיית הפטור החקלאי התקיימה זמן רב לפני שתיקון 14 התקבל סוף סוף בשנת 2014, וכמובן זמן רב לפני שנולדה התובענה הייצוגית שבנדון או אפילו עלתה. הדבר נעשה כחלק מפעילותה השוטפת של המחלקה הכלכלית במבקשת וטיפולו בנושאים אלו.

• על מנת שלא להכביד על בית המשפט הנכבד, המבקשת אינה מצרפת את המסמכים הרבים שנכתבו על ידה בכל הנושאים שפורטו לעיל; המידע באשר לפוסטים שפורסמו זמין ברשת, ומסמכים רלוונטיים יימסרו לבית המשפט הנכבד, או למי מן הצדדים שיחפוץ לעיין בהם, ככל שתתבקש המבקשת למוסרם.

34. מן האמור עולה בבירור, כי זיקתה של המבקשת לתחום הכלכלי לסוגיות העקרוניות בהן נוגעת בקשת האישור, בכלל (הגבלים עסקיים והתחום החקלאי), ולסעיף הפטור החקלאי המהווה את ליבה של בקשתה האישור, בפרט – אמיצה וארוכת שנים.

35. נזכיר, כי בעניין אט"ד נקבע לעניין מבחן הזיקה לתובענה:

"לשם בחינת הזיקה יבחן בית המשפט את מהות הגוף המבקש להצטרף (חבר קבוצה, רשות ציבורית או ארגון), והאם פעילותו קשורה לסוגיה הנדונה במסגרת ההליך הייצוגי. כאשר מדובר בחבר קבוצה, הזיקה נובעת מעצם החברות בקבוצה. כאשר מדובר ברשות ציבורית או בארגון, הרי שנדרשת בחינה מעמיקה יותר. יש להניח כי ככל שהסוגיה הנדונה מצויה בליבת עיסוקו של הגוף, אזי מומחיותו; נסיונו; והעובדה כי הוא השקיע בעבר משאבים לצורך טיפול ועיסוק בנושא התובענה, מלמדים על זיקה בין אותו הגוף לבין התובענה

36. לאור האמור לעיל, דומה כי ניתן ליישם את הדברים על הזיקה בין המבקשת לבין הסוגיות שמועלות בהליך הייצוגי דנן, מילה במילה.

37. בהקשר זה יצוין, כי כאשר יושם מבחן זה בפסק הדין בעניין אט"ד, בית המשפט לא מצא לדקדק בשאלת התמחותה של המבקשת שם בסוגיה הספציפית של "זיהום שנגרם מדליפת נפט", או פעלה בקשר עם הדליפה הקונקרטית שבה עסקה ההליך הייצוגי שם, אלא הסתפק בהבאת העובדה הכללית שהמבקשת שם פועלת "בתחום ההגנה על הסביבה":

נדמה שלא ניתן להפריז בנזק הגדול שנגרם למערכות האקולוגיות שבאזור. כאמור, אין חולק כי פעילותה ומטרותיה של המערערת – אשר חרתה על דגלה להביא לשינוי בסדר היום הסביבתי והחברתי בישראל – מקיימת זיקה ברורה לנושא התובענה ולנזק הלכאורי שנגרם לחברי הקבוצה. ניסיונה הרב של המערערת בתחום ההגנה על איכות הסביבה בישראל ופעילותה הענפה ורבת השנים בתחום זה, בהחלט מעידים על הניסיון והמומחיות העומדים לה. נוכח כל זאת, סבורני כי המערערת צולחת מבחן זה.

38. וביישוב לענייננו – דומה שלצורך מבחן זה ניתן היה להסתפק בעובדה שהמבקשת מצויה ובקיאח בתחום הכלכלי בכלל ובתחומי המועצות החקלאיות וההגבלים העסקיים בפרט. קל וחומר שמבחן הזיקה מתקיים מקום בו המבקשת עסקה באופן קונקרטי בתיקון מס' 14 ובסעיף הפטור החקלאי, שעומדים בלב ההליך הייצוגי דנן.

39. בשולי חלק זה יצוין, כי המשיבות קבלו בין היתר גם על היעדרו של תצהיר התומך בבקשה. המבקשת סבורה הייתה מתחילה כי די בהפניות ובמסמכים שצירפה לבקשה, המעידים על מעורבותה בתיקון לסעיף הפטור, כדי להוכיח את זיקתה לנושאים שמעלה התובענה. עם זאת, למען הזהירות, מוגש בזאת תצהיר הניתן על ידי מנהלת המחלקה הכלכלית של המבקשת, עו"ד יילי אבן-חן, לתמיכה בכל הטענות העובדתיות אשר הועלו בבקשה וכן באלו הכלולות בתשובה זו. מכל מקום, ברי כי בהיעדרו של תצהיר אין כדי לבסס טענה לדחיית הבקשה – לא כל שכן לאחר שהושלם פרט טכני זה.

• תצהיר מצ"ב כנספח 1.

ב.2. מבחן התרומה להליך

40. בעניין זה פירטה המבקשת בסעיף 137 לבקשה את תרומתה להליך, בהיבט של מומחיותה והיכרותה המעמיקה עם נושא התובענה, מכלי ראשון.

41. גם כנגד עמידתה של המבקשת במבחן זה, עורמות המשיבות טענות מן הגורן ומן היקב, שעיקרן: למבקשת אין, כביכול, ניסיון או מומחיות בנושא ההגבלים העסקיים.

42. בהקשר זה אין למבקשת אלא להפנות לשלל הנושאים והסוגיות שפורטו לעיל בתחום ההגבלים העסקיים, המטופלים על ידה, המפריכים כליל את טענות המשיבות בעניין זה.

43. כדוגמה בלבד להכרה המקצועית שזוכה בה המבקשת בתחום ההגבלים העסקיים, יצוין כי עו"ד אבן-חן, מנהלת המחלקה הכלכלית של המבקשת, הוזמנה על ידי רשות ההגבלים העסקיים לטיפול חלק בשולחן עגול (סימפוזיון) בנושא 'מחיר מופרז כניצול לרעה של כוח מונופוליסטי', במסגרת סימפוזיון הצפוי להתקיים בחודש נובמבר הקרוב לקראת תיקון חוק העוסק בנושא זה. זאת, בעקבות עיסוקה של המבקשת בנושא זה ואחרים הנוגעים לתחום ההגבלים העסקיים.

44. המשיבות מוסיפות וטוענות, כי לא עלה בידן "לאתר הליכים אחרים בהם הייתה מעורבת המבקשת, ואשר קשורים בהיבטים הנוגעים לדיני ההגבלים העסקיים". אין זאת אלא שהמשיבות שהן במקלט אטומי ומבודד ביום 27.3.16, כאשר "האדמה רעדה" ביום מתן פסק הדין התקדימי בעניין מתווה הגז, אשר קיבל בחלקה את עתירת המבקשת וגופים נוספים – עתירה סבוכה ומורכבת מבחינה משפטית וכלכלית, אשר עסקה מתחילתה ועד סופה בסוגיות יסוד מתחום ההגבלים העסקיים. (בג"ץ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) נ' ראש ממשלת ישראל; פסק דין מיום 27.3.16 (פורסם בנבו)). יצוין כי פסק הדין בעתירה זו נבחר על ידי שופטי בית המשפט העליון כמוביל מבין פסקי הדין המרכזיים שניתנו באותה שנה בתחום המנהלי-חוקתי.¹

45. נוכח האמור, טענת המשיבות בדבר היעדר מומחיות או ניסיון של המבקשת בנושאי התובענה – חסרת כל יסוד.

46. המשיבות מוסיפות וטוענות בתגובה כי אין כל רבותא בהשתתפותה של המבקשת בהליכי החקיקה של תיקון מס' 14, וכי מעורבות זו, כביכול, "התבטאה בפעילות לובינג של נציגי המבקשת מול חברי כנסת שונים, פרסום (שלא ברור היכן נעשה) של נייר עמדה, ונוכחות בדיוני ועדת הכלכלה".

47. נתעלם מעזות המצח, המאפשרת לגופים מסחריים שהתאגדו במטרה קרטליסטית, ולמועצה חקלאית שמנצחת על הקרטל ופועלת במלוא הקיטור להנצחתו בחקיקה, לכנות בכינוי "פעילות לובינג" את פועלה הציבורי של תנועה אזרחית רחבה, המקדישה ימים ולילות למען האינטרס הציבורי, ללא מטרות רווח; ונתמקד בגוף הדברים. ולגופם של דברים, ודאי שיש רבותא בכך שהמבקשת ליוותה את הליכי החקיקה בעניין התיקון סעיף הפטור.

48. זאת, בראש ובראשונה משום שהיכרותה של המבקשת עם נושא הפטור החקלאי מקיפה ויכולה לאפשר לבית המשפט מבט מעמיק על הפטור, נזקיו והניסיונות לצמצמו (כפי שפורט בבקשה); בוודאי מקום בו היכרות מעמיקה זו עם הנושא אינה נחלתו של המבקש. שנית, משום שמעורבותה האינטנסיבית של המבקשת בהליכי החקיקה חשפו אותה לכוונת המחקק כפי שהתבטאה בדיונים, בשיחות ובמגעים שליוו את הליך החקיקה. אינה דומה קריאת פרטוקול לשהייה בחדר הדיונים ולידיעה בדבר האירועים שאפפו את אותם דיונים, וגם בהיבט זה ישנה תרומה להליך בהשתתפותה של המבקשת.

49. נזכיר, כי בהתאם לפסק הדין בעניין אט"ד, מבחן התרומה להליך "נועד לבחון האם צירוף הצד הנוסף לדיונים בהליך יועיל להליך, ויתרום להכרעה צודקת יותר בסיומו". על מעט מאוד ארגונים חברתיים, אם בכלל, ניתן לומר שיש להם היכרות מכלי ראשון עם הליך החקיקה לתיקון מס' 14. צירופה של המבקשת, במובן זה, ללא ספק צפוי לתרום להליך ולהכרעה צודקת יותר בסיומו.

50. לסיום חלק זה, נעיר בעניין המועד בו הוגשה הבקשה. שכן, לפי עניין אט"ד, אחד מרכיבי המבחן השני נוגע לניהולה היעיל וההוגן של התובענה ובהקשר זה יש להביא בחשבון את השלב בו הוגשה בקשת ההצטרפות.

¹ ראו: <http://elyon1.court.gov.il/heb/hodaa/17788416.pdf>

51. המשיבות (סעיפים 53-25 לתגובה) טענו בעניין זה כי אין לקבל את הבקשה מן הטעם שהיא הוגשה למעלה משנה וחצי לאחר שהוגשה בקשת האישור, וזמן קצר לפני קיום הליכי ההוכחות בה. המדובר בטענה מופרכת, ממספר טעמים מצטברים:

52. ראשית, סעיף 15 אינו מגביל את המועד להגשת בקשה להשתתף בהליך. למעשה, סעיף קטן (א) דן בבקשה להשתתפות בדיונים בתובענה הייצוגית לאחר שאושרת, ורק סעיף 15(ג) מחיל את הוראות הסעיף גם על השתתפות בדיונים בבקשה לאישור. לפיכך, הבקשה לא רק שלא הוגשה בשיהוי, אלא למעשה הוגשה במועד מוקדם ביותר. לא לחינם נמנעו המשיבות מלהפנות לפסיקה או מקור חוקי כלשהי לתמיכה בטענתן במישור זה.

53. ודוק – לפי עמדתן המשתמעת של המשיבות, ארגון אשר נודע לו על הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית ושוקל האם להגיש בקשת הצטרפות, נדרש לעשות זאת עוד לפני הגשת כתבי הטענות בהליך. פרשנות זו לא רק שסותרת את לשון סעיף 15 (אשר כאמור עוסק מעיקרו בתובענה ייצוגית אשר כבר אושרה), אלא יש בה גם כדי להביא לתוצאה בלתי יעילה, ולהצפת בתי המשפט בבקשות הצטרפות אותן ייאלצו ארגונים להגיש בהקדם על מנת שלא תיחסם דרכם להגשתן.

54. בנסיבות אלו, אין כל פסול בכך שהמבקשת המתינה לקריאת כל כתבי הטענות בהליך – אשר האחרון שבהם הוגש רק בסוף חודש אפריל 2017 – על מנת לקבל החלטה מושכלת באשר לנחיצות הצטרפותה להליך.

55. נציין בהקשר זה, כי בהתאם לפסיקה טענת שיהוי צריכה להיתמך בשלושה יסודות: האחד, שימוש לא נאות בזכות דיונית; השני, פגיעה בציפייה לגיטימית של הצד שכנגד; והשלישי, חוסר תום לב של בעל הדין (ראו: ע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ חיים בירושלים נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, ירושלים, נ"ז(5) 433, פסקה 14 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה).

56. בענייננו, לא הועלתה – ולא כל שכן לא הוכחה – התקיימותו של מי מיסודות אלו. למעשה, לא ניתן לטעון כלל לפגיעה בציפייה לגיטימית, מקום בו השימוש בסעיף 15 לא הוגבל למועד מסוים.

57. שנית, כפי שציינה המבקשת, הבקשה הוגשה בשלב מקדמי. נזכיר כי הבקשה הוגשה כמעט חודשיים וחצי לפני המועד שנקבע לדיון ההוכחות, לאחר שהתקיים דיון מקדמי אחד בלבד, ובטרם התקיים דיון כלשהו לאחר המועד בו הוגדרה אחת המחלוקות העיקריות בתיק – פרשנות המונח "מגדל".

58. למעשה, גם דיון ההוכחות שנקבע מתחילה ליום 23.10.17 – בוטל בהסכמת המשיבות, בהחלטת בית המשפט הנכבד, וטרם נקבע מחדש; וממילא, נשמט היסוד לטענה כי הבקשה הוגשה זמן קצר לפני מועד ההוכחות.

59. עוד יודגש, כי המשיבות לא פירטו מהו בדיוק אותו "סרבול" דיוני מפניו הן חוששות, אלא העלו את טענתן בעלמא.

60. שלישית, בקשות מסוג זה (כדוגמת בקשות ידד) מוגשות, כדבר שבשגרה, בכל שלבי ההליך (כולל בשלב הערעור), ומועד הגשתן אינו רלוונטי, ככל שבית המשפט סבור שיש בהצטרפות הצד המבקש להצטרף משום תרומה להליך.

61. בהקשר זה תפנה המבקשת למחקר אמפירי שפורסם בכתב העת "עיוני משפט" בעניין בקשות ידיד, ממנו עולה כי רק 28% מבקשות הידיד שנבדקו הוגשו לפני שלב ההוכחות.

• ישראל (איסי) דורון, מנאל תותרי-ג'ובראן, גיא אנוש, טל רגב "עשור לידיד בית המשפט": ניתוח אמפירי של החלטות בתי המשפט", עיוני משפט ל"ד 667 (2011), בעמ' 690. המאמר מצורף **כאסמכתא ב.**

62. ואכן, עיון בפסק הדין בעניין אט"ד מעלה כי בית המשפט העליון התיר את צירופה של אט"ד להליך הייצוגי שם על אף שבקשתה הוגשה כשנה וחצי לאחר שהוגשו בקשות האישור שם.

63. העותרת תוסיף ותציין כי בקשת ידיד שהגישה בתיק ת"א 22755-06-14 ד.ד. מיזמים 2010 בע"מ נ' שרון שפורר (להלן: "עניין שפורר"), בה פירטה העותרת את מומחיותה בתחום תביעות השתקה נגד עיתונאים, התקבלה (בהחלטה מיום 6.7.17), וזאת על אף שחלפו כמעט שלוש שנים בין מועד הגשת התביעה (חודש יוני 2014) לבין מועד הגשת בקשת הידיד (אפריל 2017), ולאחר שהתקיימו בו שלוש ישיבות קדם משפט והוגשו תצהירים (!).

64. בענייננו, מדובר בשלב מקדמי ביותר של ההליך; הפגיעה הפוטנציאלית ביעילות הליך עקב מועד הגשת הבקשה שולית עד לא קיימת, ומנגד צירופה של המבקשת צפוי להרים תרומה של ממש לתוצאת ההליך.

2.ג. מבחן ההגנה על עניינם של חברי הקבוצה

65. בעניין זה טענה המבקשת בסעיף 138 לבקשה, כי צירופה להליך עשוי לתרום להגנה על קבוצת הנפגעים מהתנהלותן הקרטליסטית של המשיבות, בכך שתסייע לדחות את פרשנותן המעוותת של המשיבות לסעיף הפטור המתוקן, ותוכיח כי התנהלותן הייתה בלתי חוקית.

66. המשיבות טוענות (בסעיף 36) כי אין בבקשה פירוט המסביר מדוע יש בצירוף המבקשת משום הגנה על חברי הקבוצה. הדבר מעלה חשש כי המשיבות לא קראו כלל את בקשת ההצטרפות, שכן הבקשה מפרטת היטב, במספר מקומות, מדוע צירופה של המבקשת צפוי לתרום להגנה על חברי הקבוצה.

67. הדבר פורט הן בסעיף 138 (כאמור לעיל), והן בסעיפים 144-145 לבקשה, בהן הוסבר כי מדובר בסוגיה בעלת השלכות רחב, אשר השפעתן נוגעת גם לחברי הקבוצה, וגם על הציבור הרחב כולו – שכן אימוץ פרשנותן השגויה של המשיבות לתנאי סעיף הפטור עלולה לרוקן מתוכן את מטרת תיקון מס' 14 ולשים לאל את כוונת המחוקק (וכן ראו סעי' 8 לבקשה).

68. נזכיר, כי בעניין אט"ד נקבע בקשר עם המבחן השלישי, כי:

ככל שהגוף (ארגון או רשות ציבורית) קרוב יותר בעיסוקו היומיומי לנושא התובענה, הוא עשוי להיות קשוב יותר לחברי הקבוצה ולפגיעה שנגרמה להם, ובכך גוברת יכולתו לשמש כ"קול" עבורם.

69. המבקשת, כעמותה ציבורית הפועלת מזה 27 שנים באופן יומיומי לקידום האינטרס הציבורי, בין היתר בתחומי ההגבלים העסקיים וכשלי השוק הנובעים מכוחן של המועצות החקלאיות, בוודאי מהווה ארגון שביכולתו "לשמש 'קול' עבור הציבור" בסוגיות אלו, כנדרש לפי עניין אט"ד.

70. המשיבות מוסיפות וטוענות (בסעיף 37) את הטענה התמוהה, כי על מנת לעמוד במבחן זה, היה על המבקשת להוכיח כי "ב"כ התובע הייצוגי אינם כשירים למלא את חובותיהם להגנה על חברי הקבוצה" או כי "התובע הייצוגי עצמו אינו כשיר".

71. לטענה זו אין כל יסוד, קל וחומר לאחר מתן פסק הדין בעניין אט"ד אשר דחה אותה מפורשות, כאשר הודגש בו כי ייתכן בהחלט שבית המשפט יורה על צירופו של ארגון להליך הייצוגי, אפילו ב"מצב בו מייצגי הקבוצה יעמדו בתנאי הייצוג אותם הם נדרשים למלא, ובמבט כולל הם ימצאו כמתאימים לייצג את הקבוצה".

72. על מנת שייקבע כן, נדרש הארגון המבקש להצטרף להראות כי יש לו מומחיות, ניסיון וקרבה מיוחדים – אשר אינם בהכרח נחלתו של המבקש – אשר יש בהם כדי להרים תרומה להליך הייצוגי. בענייננו, המבקש אינו טוען למומחיות מיוחדת בתחום ההגבלים העסקיים, למעורבות ארוכת שנים בנושאים כלכליים או לליווי הליך החקיקה בעניין תיקון מס' 14. המבקשת, לעומת זאת, כן – ואף הוכיחה זאת במסגרת הבקשה ובמסגרת תשובה זו.

73. הדבר אינו גורע מיכולתו של המבקש לשמש כמבקש בנסיבות העניין (ויודגש כי המבקשת לא ביקשה לעשות שימוש בסעיף 4(א)(3) לחוק ולשמש כמבקשת בעצמה, חלף המבקש); אך הוא ודאי תומך בטענה כי צירוף המבקשת להליך יסייע להשלים את התמונה ולהאיר צדדים רלוונטיים הנוגעים לחוק ולפרשנותו, באופן שיש בו כדי לסייע לאינטרס של הקבוצה המיוצגת.

74. בהקשר זה, נפנה שוב לאופן יישומו של המבחן בעניין אט"ד: בנדון שם, הורה בית המשפט העליון על צירופה של אט"ד להליך הייצוגי על אף שקיבל את עמדת בית המשפט המחוזי כי אין להתיר לה להגיש את חוות הדעת שצורפה לבקשת ההצטרפות, באומרו:

"דומני כי השתתפותה של המערערת בהליך עשויה לתרום להגנה על חברי הקבוצה, בלי קשר להגשת חוות הדעת. כמו כן, ייתכן כי בית המשפט יסבור כי בשלב דיוני מתקדם יותר של ההליך [...] יהיה לאפשר את הגשת חוות הדעת, ואז הוא יוכל לקבלה".

75. ההלכה הפסוקה קובעת אפוא כי ניתן לעמוד במבחן השלישי ולו מכוח מיהותו של הגוף המצטרף וזיקתו לנושא התובענה; קל וחומר, מקום בו המבקשת (בענייננו) הוכיחה כי בכליה טיעונים מנומקים כנגד פרשנות המעוותת של המשיבות לסעיף הפטור.

76. לסיום חלק זה, נעיר כי איננו מוצאים לנכון להתייחס להערותיהן הפוגעניות וחסרות הבושה של המשיבות, ביחס להערתה של המבקשת כי בהתקיים הנסיבות המתאימות היא מקווה לקבל גמול על השתתפותה בהליך, תוך פיזור רמזים עבים כפיל על ניגוד אינטרסים (שטיבו לא הובהר) או "בעיית נציג" (שטיבה לא הוסבר) – והכל בניסיון ליצור את הרושם כאילו מטרתה היחידה של הגשת הבקשה נעוץ בתאוות ממון ורצון להתעשר. נסתפק בהפניית המשיבות לסעיף 22(ג)(2) לחוק, אותו ככל הנראה לא טרחו לקרוא טרם הטיחו במבקשת את אשר הטיחו.

ד.2. למען הזהירות – גם התנאים לצירוף המבקשת במעמד ידיד בית המשפט, מתקיימים

77. מאחר שהראינו לעיל באופן מפורט כי המבחנים המנויים בסעיף 15, בהתאם לפסק הדין בעניין אט"ד (אשר קבע לראשונה את ההלכה בעניין זה), מתקיימים במלואם במקרה שלפנינו – דומה כי

אין עוד צורך להידרש לדברי המשיבות ביחס למבחנים הנוגעים לצירוף צד במעמד של "ידיד בית המשפט", אשר פורטו בבקשה בסעיפים 139-147.

78. למעלה מן הצורך נציין, כי לאור האמור והמפורט לעיל נשמט כל יסוד לטענותיהן של המשיבות בהקשר זה (כפי שפורטו בסעיפים 43 עד 53 לתגובתן). זאת, שכן הובהרה עמידתה של המבקשת בקריטריונים השונים, דוגמת תרומה פוטנציאלית להליך, מומחיות רלוונטית, ייצוג האינטרס בשמו מתבקש הצירוף, השלב בו הוגשה הבקשה, וכן הלאה – הכל כמפורט לעיל.

79. על האמור יש להוסיף ולציין, שוב, את גישתו המרחיבה של פסק הדין בעניין אט"ד ביחס לצירוף ארגונים להליכים בעלי חשיבות ציבורית, כמפורט לעיל (ולעניין זה, ראו גם פסק דינה של כב' השופטת ברון בעניין אט"ד הנ"ל), ונפנה שוב לדבריו מאירי העיניים של כב' השופט דנציגר בפסקה 22 לפסק דינו:

"כאשר מדובר בבקשתו של ארגון להצטרף להליך התובענה הייצוגית במעמד של "ידיד בית משפט" מכוח סעיף 15(א) לחוק, הרי לשיטתי ישנה חשיבות רבה להשתתפותו של ארגון כמעין "ידיד בית משפט" בהליך הייצוגי, ועל כן הגישה הראויה לבחינת בקשה מסוג זו צריכה להיות גישה רחבה יותר.

ודוק, מעמד של "ידיד בית משפט" הוא מעמד טבעי לארגונים, לנוכח התפתחותו של מוסד זה וההיסטוריה הפסיקתית שלו, עליה עמדתי לעיל. זאת ועוד, דומני כי החשש שהתעורר ביחס למתן מעמד לארגונים כתובעים מייצגים ללא עילת תביעה אישית, אינו מתעורר כך במקום בו עסקינן בצירוף ארגונים להליך במעמד של מעין "ידידי בית משפט"

3. העלאת טענותיה המהותיות של המבקשת – חיונית ונעשתה כדין

80. חלקה השני של התגובה, מעבר להתייחסות למבחני סעיף 15, כולל טענות כנגד תוכנה של בקשת ההצטרפות.

81. בהקשר זה טוענות המשיבות שתי טענות: האחת, כי לא היה מקום לפרט בבקשה את עמדתה המהותית של המבקשת בעניין המחלוקת נשוא בקשת האישור, עד אשר תאושר בקשתה להצטרף להליך (ראו סעי' 59 ו-61 לתגובה); השנייה, כי המבקשת העלתה "טענות חדשות" המהוות כביכול הרחבת חזית אסורה – וזאת, מבלי שהמשיבות טרחו להפנות לסעיפים בבקשה המהווים, לדידן, "טענות חדשות".

82. נתייחס לטענות אלו כסדרן.

3.א. צירוף עמדתה המהותית של המבקשת נעשה כדין ותואם את הפרקטיקה הנהוגת בבקשות ידיד

83. המשיבות טוענות, כי לא היה מקום לצרף כבר בשלב זה את עמדתה המהותית של המבקשת, ובהקשר זה כינו את הגשת הבקשה "התנהלות יהירה וחסרת תום לב דיוני מינימלי".

84. אך למעשה, הצורך בצירוף עמדתה המהותית של המבקש להצטרף – ברורה: המבקש נדרש להוכיח לבית המשפט הנכבד כי מן הראוי לצרפו להליך עקב תרומתו הפוטנציאלית למחלוקת נשוא

התובענה. ובעניינינו, פירוט עמדתה של המבקשת בעניין פרשנות סעיף הפטור חיונית על מנת שביט המשפט יוכל להתרשם מזיקתה לנושא שבמחלוקת ומתורומתה להגנה על חברי הקבוצה.

85. יודגש, כי לצד הביטויים הקשים בהם נקטו, המשיבות נמנעו מלהצביע על מקור חוקי כלשהו ל"איסור" הנטען על ידן לצרף לבקשת ידיד או לבקשה מכוח סעיף 15 את עמדתו המהותית של המבקש להצטרף – ולא בכדי, משום שאין כל מקור חוקי אשר אוסר על כך. להיפך – הפרקטיקה הנוהגת הינה שעמדתו המהותית של הצד המבקש להצטרף מוגשת כבר במסגרת בקשת ההצטרפות.

86. למעשה, על פי המחקר האמפירי שצורף לעיל, ברובם המוחלט של המקרים שנבדקו (59%) בקשת הידיד כללה את עמדת המבקש לגוף עניינו של ההליך (ראו שם, עמ' 690). פרקטיקה זו נהוגה אם כן ברובן של בקשות הידיד (וכאמור בעניין אט"ד, בקשה לפי סעיף 15 היא סוג של בקשת ידיד).

87. המבקשת תוסיף ותציין כי זו אף הפרקטיקה הנהוגה על ידה בבקשות הידיד שמוגשות על ידה בהליכים שונים. כדוגמה, תציין המבקשת את עניין שפורד (לעיל), בה פירטה המבקשת את עמדתה המהותית בעניין לשמו ביקשה להצטרף, וכאמור בקשת הידיד אושרה על ידי בית המשפט.

88. אין ספק בלב המבקשת כי לו הייתה המבקשת נמנעת מלצרף את עמדתה המהותית – היו המשיבות טוענות כנגדה כי היה עליה לצרף את עמדתה המהותית, בטענה שבהיעדרה נמנעת מהן האפשרות להתייחס לבקשה באופן מושכל. אך משצירפה המבקשת את עמדתה, נמנעו המשיבות מלהתייחס לגופן של טענותיה המהותיות, וזאת בטענה – שתופרך להלן – כי מדובר בהרחבת חזית אסורה.

89. סיכומו של דבר, לא נפל כל פגם בצירוף עמדתה המהותית של המבקשת בשלב בו הוגשה הבקשה, ובוודאי שהדבר אינו יכול להוות עילה לדחיית הבקשה, כטענת המשיבות.

ב.3. אין כל יסוד לטענה בדבר הרחבת חזית אסורה

90. המשיבות טוענות בלהט כי חלקים נרחבים מבקשת האישור מהוויים, כביכול, הרחבת חזית אסורה. למרבה הצער, המשיבות (שלא טרחו כלל לפרט מה בבקשה נחשב בעיניהן כהרחבת חזית), לוקות בכשל בסיסי בהבנת תפקידו של סעיף 15 ושל מוסד בקשת הידיד, כמו גם במהותו של המושג "הרחבת חזית" – כפי שיפורט להלן.

1.ב.3. המשיבות לא טרחו לפרט מה נחשב בעיניהן כהרחבת חזית

91. המשיבות נטלו חירות לעצמן להתעלם ממה שהן מכנות "טענות חדשות" (סעי' 10 לתגובה) ולא להתייחס כלל לגוף טענות הבקשה – מבלי שטרחו להגדיר במדויק אלו מן הטענות הרבות הכלולות בבקשה מהוות לטעמן "טענה חדשה", למעט רמזים עמומים ואזכור של סעיפים בודדים (ראו סעי' 8 וסעי' 60 לתגובה). קרי, המשיבות מכנות את התנהלות המבקשת "חסרת תום לב מינימלי", תוך שהן עצמן לא טרחו לפרט, לא כל שכן לנמק, אלו מן הסעיפים הכלולים בבקשת ההצטרפות מהוויים, לדעתן, הרחבת חזית אסורה.

92. למען הסר ספק, יצוין ביחס לרשימת הסעיפים המפורטת בסעיף 59 לתגובה, כי המשיבות אינן מפנות כלפי אותם סעיפים טענה שהם מהוויים הרחבת חזית. פירוט הסעיפים הנ"ל מובא כחלק מן הטענה לפיה המבקשת "רואה עצמה כבר כצד להליך, עוד בטרם קיבלה רשות" – קרי, תלונתן של

המשיבות בהקשר זה נוגעת לעיתוי העלאת הטענות, ולא בהכרח לתוכן (וכאמור, אין כל פסול בכך שבקשת הצטרפות תתייחס לטענות העולות מכתבי הטענות, ככל שהדבר רלוונטי להצגת עמדתו העקרונית והמהותית של הארגון המבקש להצטרף). למצער, המשיבות לא טרחו להבהיר מה בתוכן של אותן טענות עולה כדי הרחבת חזית המחלוקת – ועיון בסעיפי הבקשה אליהם מפנה סעי' 59 לתגובה אינו מאפשר להבין זאת (לשם המחשה, סעיפים 100, 102 לבקשה, אליהן מפנה סעי' 59, בסך הכל מפנים לטענות שהועלו על ידי המבקש בתשובתו לתגובת המשיבות לבקשת האישור ובתצהיר המשלים מטעמו).

93. ההתנהלות האמורה – עשויה לשקף חוסר תום לב דווקא מצד המשיבות. ראשית, משום שהדבר אינו מאפשר למבקשת להתמודד כדבעי עם הטענה שהוטחה כלפיה בהקשר זה. בנוסף, משום שבחירתן לנהוג כך (על אף שניתן להן די והותר זמן לכתוב את תגובתן) נעשתה, ככל הנראה, מתוך כוונה לדחות את המשך הדיון בבקשה ולהאריך את ההליך, שלא לצורך.

94. למעשה קשה להשתחרר מן הרושם כי במסגרת אותה חירות שנטלו לעצמן, המשיבות כלל לא טרחו לקרוא כדבעי את בקשת הצטרפות. להמחשת הדבר, נפנה לסעיף 59 לתגובתן, בו הן טוענות כי עובדת היותה של המועצה צד להסדר נזכרה "באופן אגבי בלבד בבקשה בהערת שוליים 2". זאת, שעה שלמעשה, המבקשת הקדישה לנושא זה לא פחות מארבעה עמודים (סעיפים 108-124 לבקשה).

95. נוכח היעדרה של התייחסות מפורטת מצד המשיבות, המבקשת נאלצת לשער, כי קצפן של המשיבות יצא כנגד העלאת טענות הנוגעות לפרשנות סעיף הפטור, ובפרט להגדרת המונח "מגדל" בגדרו – המהווה את עיקרה של בקשת הצטרפות (סעיפים 57 עד 107 לבקשה). למען הזהירות בלבד תתייחס אפוא המבקשת לעניין זה, כדלהלן:

2.ב.3 טענות המבקשת בדבר הגדרת "מגדל" אינן בגדר הרחבת חזית

96. לעמדת המבקשת, הבקשה, והטענות המפורטות בה לעניין הגדרת "מגדל", אינן משנות את הגדרת הפלוגתא כפי שהוצבה בכתבי הטענות. השאלה המרכזית בהליך הייתה ונותרה, האם המשיבות נכללות בפטור שחל על "מגדל".

97. המבקש עצמו עסק בשאלה זו, ובהרחבה, בין היתר בתשובה לתגובה לבקשה לאישור (שם, סעי' 27 עד 45), ובמסגרת טענותיו פירט בהרחבה הן את הטעמים לכך שהמשיבות (או לפחות חלקן) אינן יכולות להיכלל תחת ההגדרה "מגדל" בשל היותן קשורות למקטע הסיטונאי; ואף פירט, ובהרחבה, את הרציונל לאיסור זה (שם, סעי' 46 עד 67).

98. בקשת הצטרפות מבקשת להאיר ולחדד את הטענה המשפטית – אשר כאמור הובעה ופורטה זה מכבר בכתבי הטענות מטעם המבקש – לפיה המשיבות אינן יכולות לחסות תחת סעיף הפטור. בהקשר זה, עושה המבקשת שימוש במומחיותה, בניסיונה ובהיכרותה המעמיקה עם תחום ההגבלים העסקיים, עם הרקע החקיקתי ועם הליך החקיקה הקונקרטי של סעיף 14, על מנת להביא בפני בית המשפט את התמונה המלאה ואת מלוא הנימוקים הרלוונטיים בהקשר זה, לפי מיטב ידיעתה והבנתה המקצועית.

99. אין באמת משום העלאת "טענות חדשות"; וכפי שנראה להלן, אף אם יש בכך משום חידוש, אין בכך כל פסול שכן לשם כך בדיוק נועד סעיף 15.

3.ב.3. אף אם היו בטענות הבקשה "טענות חדשות" – אין בכך כל פסול, והדבר הולם את אופי ההליך

100. אף אם יש חלקים מסוימים בטענות הבקשה שאינם חופפים במאת האחוזים את טענותיו של המבקש – אין בכך כל פסול, שכן זו כל מטרתה והגיונה של הפרוצדורה המתירה צירוף צדדים להליך הייצוגי, והדבר אינו פוגע בזכותו הדיונית של מאן דהוא:

101. ראשית יודגש כי "הרחבת חזית" היא מונח שיכול לחול, מטיבו, רק על הצדדים להליך – ולא על צד המצטרף להליך במהלכו, דוגמת צד המבקש להצטרף כידיד בית המשפט.

102. בהקשר זה נקבע בדנ"א 7398/09 עיריית ירושלים נ' שירותי בריאות כללית (פורסם בנבו; 14.4.15), בהקשר דומה – הצטרפותו של היועץ המשפטי לממשלה להליך משפטי מתנהל, כי הכלל האוסר על הרחבת חזית מכוון למצב בו אחד מבעלי הדין הוא אשר משנה מקו הטיעון שלו עצמו במהלך ההליך:

"הכלל האוסר על הרחבת חזית מכוון, לפחות באופן טיפוסי, למצב בו בעל דין משנה מקו הטיעון שלו עצמו במהלך ההליך, באופן שיש בו להקשות על בעלי הדין האחרים בהליך (ראו, שם, בפסקה 5, אודות חשיבות הגדרת הפלוגות; ע"א 8871/07 יודפת מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ נ' נגוהות בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 19 (12.7.2011)). מצב זה שונה ממקרה שבו היועץ מתייצב וטוען טענותיו לראשונה בהליך שהוא לא היה צד בו. בנסיבות אלה אין מדובר בשינוי החזית או בסטייה מהפלוגות שהגדיר היועץ בשלב מוקדם יותר, שכן הטענות מועלות על ידו לראשונה רק באותו שלב. אם קיימת סטייה מהטענות, הרי שהיא מתייחסת ל"חזית" שהגדירו בעלי הדין ולא היועץ עצמו. בנוסף, כפי שיתואר להלן, מבחינה מהותית מייצג היועץ אינטרס שעשוי להיות שונה מהאינטרס של בעלי הדין ועל כן, בהגדרה, קיימת אפשרות כי טענותיו תהיינה שונות מטענותיהם. כפי שיובהר, אין כל פסול בעצם קיומו של שוני בין טענות הצדדים לבין טענות היועץ, ועובדה זו לבדה אינה מצדיקה למנוע ממנו להישמע. מכאן, שהכלל של "הרחבת חזית" פחות הולם, לשיטתי, את המקרה הנדון."

103. המקרה של בקשת ידיד, או הצטרפות לפי סעיף 15, דומה במובן זה לעניין הנדון בפסק הדין בדנ"א 7398/09: מי שנאסר עליו לשנות מקו הטיעון הם הצדדים להליך; איסור זה אינו חל, מטבע הדברים, בהגשת בקשת ידיד או בקשה לפי סעיף 15.

104. כל מהותו של מוסד בקשת הידיד, הינה להאיר צדדים שלא הארו כל צורכם על ידי הצדדים המקוריים להליך – וממילא אין כל מקום לטעון בהקשר זה טענה מסוג "הרחבת חזית".

105. בקשת ידיד, מטבעה ובמהותה, תמיד תכלול "הרחבה" של היריעה המשפטית (ולעתים העובדתית) הנוגעת להליך. בקשת ידיד אשר הייתה מוגשת בלא שיש בה חידוש כלשהו ביחס לכתבי הטענות שהוגשו בהליך – הייתה, כמובן, מיותרת לחלוטין.

106. שנית, הדברים קל וחומר בבקשת הצטרפות לתובענה ייצוגית: התובענה הייצוגית, מטיבה, נועדה להגן על אינטרס רחב של ציבור, ולא של צד פרטי; ובהתאם לכך, כל הגיונו ומטרתו של סעיף 15, הינו להתיר הצטרפות של ארגון כאמור "לשם הגנה על עניינם של חברי הקבוצה".

107. צא וחשוב: לו הייתה בפני בית המשפט בקשת אישור "מושלמת", לא היה כל צורך בהצטרפותו של מאן דהוא לשם הגנה על חברי הקבוצה. ברור אפוא שהמחוקק ביקש לאפשר השתתפות של ארגונים בהליך הייצוגי דווקא מתוך הבנה שלארגונים אלו יש את היכולת להאיר צדדים שלא

הוארו על ידי המבקש המקורי, וזאת מפאת החשיבות שראה המחוקק בהגנה על חברי הקבוצה, גם במחיר של "שיבוש" מסוים של הפרוצדורה ההליכית.²

108. ודוק: אפילו בסכסוך בין בעלי דין פרטיים, הדין מתיר הגשת בקשת ידיד שבמסגרתה עשויות לעלות טענות חדשות (ראו להלן); קל וחומר בהליך ייצוגי, שבו הסכסוך מטיבו אינו בין צדדים פרטיים כי אם בעל אופי ציבורי-קבוצתי, שמותר לבקש להצטרף להעלות טענות ודגשים שלדעתו לא מוצו על ידי המבקש המקורי, וזאת לשם הגנה על אינטרס הקבוצה. קל וחומר בן בנו של קל וחומר בהליך הייצוגי דנו, שהשלכותיו אפילו אינן תחומות לגדרה של הקבוצה, כי אם עשויות להשפיע על פרשנות סעיף הפטור המתוקן ולפיכך על יוקר המחיה בכללותו.

109. **יצוין כי לא בכדי המשיבות לא הפנו לפסיקה או מקור חוקי כלשהו האוסרת על המבקש להצטרף לפי סעיף 15 לכלול בבקשתו טענות המתייחסות לטענות שהעלו הצדדים**. הפסיקה אליה מפנות המשיבות (סעי' 56 לבקשה) כלל אינה עוסקת בבקשות לפי סעיף 15, או בבקשות ידיד, כי אם בסיטואציות בהן הצדדים המקוריים להליך העלו או ניסו להעלות טענות חדשות בשלב מאוחר של ההליך. בענייננו – המצב שונה באופן מהותי, כמפורט.

110. **שלישית**, העלאת טענות חדשות (ככל שיש כאלו) על ידי המבקשת איננה פוגעת בזכות דיונית כלשהי של המשיבות.

111. המשיבות מלינות כי "אם ייעתר בית המשפט לבקשה, מבלי שיתיר למשיבות להשיב לדברים לגופם כראוי, יהא בכך כדי לפגוע בזכויותיהן המהותיות של המשיבות" – תוך הצנעת העובדה כי הן עצמן בחרו, במודע, "להתעלם" (כלשונן) ממה שהם מכנות "טענות חדשות", על אף שניתן להם די והותר זמן להתייחס לבקשת ההצטרפות על כל חלקיה.

112. ראשית נזכיר כי משעה שהמחוקק ביקש להתיר הצטרפות מאוחרת, ומרחיבה, מעין זו המוסדרת בסעיף 15 – ברי כי אין בהעלאת טענות חדשות בגדרה משום "פגיעה בזכות דיונית" של מי מהצדדים; שהרי הזכות הדיונית מוגבלת ומוגדרת על ידי הגדרות החוק בעניין.

113. מכל מקום, אף אם ניתן לראות במי מהטענות שהועלו בבקשה "טענה חדשה" (וכאמור, אין הדבר כן) – הדבר אינו מוביל לתוצאה של דחיית הבקשה; **שכן במצב כזה, ובהינתן כי ענייננו במחלוקת שטיבה משפטי, ניתן יהיה לקבל את הבקשה ובמקביל לאפשר למשיבות להשלים את טענותיהן בהקשרים קונקרטיים אלו** (וממילא פתוחה בפניהן הדרך לעשות כן במסגרת סיכומיהן בהליך הבקשה לאישור) בא.

114. ראו לעניין זה החלטת כב' השופטת דותן בבר"ע (ת"א) 2857/06 **אגודת העיתונאים בתל אביב נ' רון קופמן** (פורסם בנבו; 12.3.07), בה התקבלה בקשת אגודת העיתונאים להצטרף להליך במעמד של ידיד בית המשפט, תוך שנקבע כי ככל שיש בבקשה משום העלאת טענות חדשות תינתן למשיבה הזכות להתייחס אליהן:

² ראו לעניין זה סעיף 13 לחוק, המסמיך את בית המשפט "לאשר תובענה ייצוגית בכל שינוי שיחליט עליו ביחס לבקשה לאישור" (!) – סמכות זו הוגדרה בפסיקה כסמכות "רחבה", אשר לצד סמכויות עזר נוספות שהוענקו לבית המשפט בחוק, מצביעה על מגמתו של החוק שלא להציב מכשולים דיוניים או אחרים בפני ההליך הייצוגי מקום בו הוא מהווה את הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת, ובשים לב לאינטרס הציבורי שאותו משרת ההליך הייצוגי (ראו: ע"א 2718/09 "גדיש" קרנות גמולים בע"מ נ' אלסינט בע"מ" (פורסם בנבו; 28.5.12), פסקה 20 לפסק דינה של כב' השופטת ביניש).

"בבקשתה להצטרף כ"ידיד בית המשפט" להליך זה, טוענת המבקשת כי השאלות המועלות בבקשה הינן שאלות עקרוניות הנוגעות לתנאי העסקתם של עיתונאים, [...]

משיב 1 מסכים להצטרפותה של המבקשת, ואילו משיב 2 מתנגדת מאחר שלהשקפתה הבקשה מהווה ניסיון להעלות טענות שלא הובאו בפני הערכאה הדיונית ובכך לסייע למשיב 1 לשפר עמדות בשלב הערעור.

עוד נטען כי צירופה של המבקשת יאפשר שינוי והרחבת חזית, בניגוד לכלל לפיו ערכאת הערעור לא תדון בנימוק המועלה בפניה לראשונה. [...]

מאחר שהשאלות הנדונות בהליך זה הינן משפטיות בעיקרן, ובהתחשב בתפקידה ומטרותיה של המבקשת, סבורה אני כי התקיימו בעניינה התנאים הן ביחס לתרומתה הפוטנציאלית להצגת העמדה המוצעת והן באשר לאינטרס הכללי אותו היא מייצגת. [...]

יודגש, כי השאלה העומדת לדיון בבקשת הרשות לערער הינה בעיקרה משפטית, ומשכך ניתן יהיה להתייחס לטענותיה הנוספות של המבקשת, מבלי שתפגע זכותה של המשיב 2 להשיב להן.

לסיכום: הבקשה מתקבלת.

115. כן בענייננו – שאף בו בקשת ההצטרפות נוגעת לסוגיה משפטית באופייה – מקום בו יקבע בית המשפט הנכבד כי מן הראוי לקבל את בקשת ההצטרפות, ולצד זאת יקבע כי מי מן הטענות שהועלו בבקשת האישור מהווה "טענה חדשה" אשר מן הראוי לתת למשיבות להתייחס אליה – מוסמך בית המשפט לקבוע הוראות לעניין זה, תוך קבלת הבקשה.

116. רביעית ולמען הזהירות בלבד – אף אם יקבע כי בקשת ההצטרפות כוללת טענות המהוות הרחבת חזית אסורה, שדין מחיקה, הרי שהדבר אינו מחייב את דחיית הבקשה: בית המשפט מוסמך להורות על צירוף המבקשת להליך אם ימצא כי מתקיימים מבחניו של סעיף 15 וכי השתתפות המבקשת בהליך עשויה לתרום להגנה על חברי הקבוצה, וזאת אף אם יקבע כי טענות קונקרטיים שהביעה המבקשת לגוף המחלוקת דינן, בשלב זה, מחיקה (ראו עניין אט"ד, פסקה 28).

4. סיכום

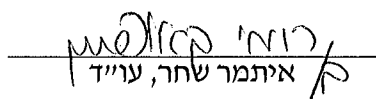
117. נוכח האמור והמפורט לעיל, עולה כי אין כל יסוד לטענות המשיבות בתגובתן, והמבקשת חוזרת על כל טענות הבקשה מיום 10.8.17.

118. המבקשת עומדת באופן מלא בשלושת מבחניו של סעיף 15, נוכח זיקתה החדוקה לנושא התובענה, תרומתה הפוטנציאלית להליך ויכולתה להגן על האינטרסים של חברי הקבוצה.

119. המבקשת הגישה את בקשתה במועד (ואף מוקדם מהדרוש), כללה בו את עמדתה המהותית כמתחייב מאופי הבקשה, ולא ביצעה כל הרחבת חזית אסורה.

120. אשר על כן ולאור האמור לעיל שב ומתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש בבקשה.

יום חמישי, כ"ט תשרי, תשע"ח (19.10.17)

איתמר שחר, עו"ד
ב"כ המבקשת